

**Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol Gogledd Eryri
a gynhaliwyd ddydd Llun 2il Tachwedd 2020 am 5.00yh
Cyfarfod Zoom Ar-lein**

Presennol - Aelodau: Mr Edwin Noble
Mr Richard Williams
Mr John Gladston
Mr Dafydd Gwyndaf
Mrs Hilary Davies
Mr Arthur Davies
Cllr Jason Parry
Mr Mark Jones
Mr Callum Muskett

Swyddogion / Siaradwyr: Peter Rutherford (APCE)
Rhian P Williams (APCE)
Angela Jones (APCE)
Catrin Glyn (APCE)
Molly Lovatt (CNC)

1. **Ymddiheuriadau: Derbyniwyd gan** David Firth, Tom Hutton, and Kate Worthington

2. **Cyflwyniad a chroeso i aelodau newydd**

Croesawodd PR yr holl aelodau newydd a phresennol i'r cyfarfod ac esboniodd y ffordd arferol o gynnal busnes y FfMLI a byddai'n ceisio cymhwyso rhywfaint o normalrwydd yn yr amseroedd anodd hyn ond roedd yn siomedig na allem gwrdd wyneb yn wyneb i alluogi pobl i ddod i adnabod ein gilydd.

Gofynnodd i unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb o gyfarfodydd yn y dyfodol i gael eu hanfon ymlaen llaw trwy law'r Ysgrifennydd.

Esboniodd ymhellach y byddai'n cadeirio'r cyfarfod cyntaf hwn o dan y rheoliadau nes bod Cadeirydd ac Is-gadeirydd wedi'u hethol erbyn y cyfarfod nesaf, gobeithio.

Er mwyn gwneud hyn byddai'n rhaid derbyn enwebiadau o fewn yr aelodaeth felly gofynnodd i aelodau a oedd am gynnig eu hunain i roi gwybod iddo er mwyn ei alluogi i gylchredeg eu CV's i aelodau eraill er mwyn eu galluogi i benderfynu ar eu hymgeisydd.

Parhaodd yr aelodaeth am gyfnod o 3 blynedd - er, o dan Grwpiau Diwygio Mynediad (GDM) mae Llywodraeth Cymru yn ystyried ymestyn cyfnodau deiliadaeth aelodaeth FfMLI o flwyddyn neu ddwy.

Er eglurder, rhannwyd aelodaeth y FfMLI yn gyfartal gyda hanner yn cynrychioli tiffeddianwyr a hanner o'r grwpiau defnyddwyr / hamdden, gydag un aelod ychwanegol yn benodol o'r sector anableddau.

Yn gyffredinol, roedd swyddog yn bresennol fel arsylwr o Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) ac os oedd unrhyw aelod yn dymuno gofyn cwestiwn i CNC yna bydd hynny trwy ac yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd. Gall y cyhoedd fynychu cyfarfodydd hefyd. Ac mae cofnodion blaenorol (a gymeradwywyd) ar gael ar wefan y PC. Gellir cael setiau hŷn o gofnodion nad ydynt ar gael ar y wefan does dim ond angen gofyn amdanynt.

Yn gyffredinol, mae holl fusnes y FfMLI yn gysylltiedig â mynediad - naill ai materion tir mynediad CGaHT neu Hawliau Tramwy Cyhoeddus (HTC) - llwybrau troed, llwybrau ceffylau, mynediad at ddŵr ac unrhyw ymgynghoriadau sy'n ymwneud â mynediad. Er enghraifft, nid yw unrhyw bynciau eraill fel cynllunio, bioamrywiaeth neu amaethyddiaeth o fewn cylch gwaith y FfMLI.

3. Cofnodion Blaenorol

Cymeradwywyd

4. Materion yn Codi

i) E Feiciau

Esboniodd PR fod aelod o'r blaen wedi cwestiynu statws beiciau E a gofynnodd a oedd unrhyw feini prawf arbennig ar gyfer eu defnyddio'n gyfreithlon.

Yn dilyn y cais hwnnw, roedd y manylion hyn, a oedd yn egluro eu cyfyngiadau cyfreithiol a thechnegol, bellach wedi'u hychwanegu at y cyngor beicio ar wefan y PC i gwmpasu'r datblygiad cymharol newydd hwn.

Gofynnodd EN a oedd yn rhaid i'w gyriannau modur fod o dan bŵer penodol a oedd wedi'i osod ymlaen llaw.

Cadarnhaodd PR y canlynol:

- Lleiafswm oedran ar gyfer y beiciwr ydi 14.
- Fe'i caniateir ar unrhyw lwybr ceffylau yn yr un modd â beic arferol¹
- chaniateir iddynt gael cymorth pŵer am fwy nag uchafswm cyflymder o 15.5mya
- Rhaid i'w moduron fod yn llai na chynhwysedd 250W.

Gofynnodd EN sut y gallai hyn gael ei 'blismona' mewn unrhyw ffordd.

Dywedodd PR y byddai hyn yn cael sylw yn yr un modd ag unrhyw feicio amhriodol ac y bydd y Wardeiniaid yn monitro eu defnydd yn yr un modd. Bydd y wybodaeth ychwanegol hon at eu defnydd cyfreithlon yn ddefnyddiol.

Dangosodd rai lluniau o'r mathau newydd o feic trydan ac ychwanegodd er eu bod yn cynyddu mewn niferoedd, roeddent yn dal yn rhy ddrud gyda phrisiau cyfartalog unrhyw beth rhwng £3k - £8k ond byddent yn parhau i fonitro eu defnydd.

ii) Bwlch y Moch

Esboniodd PR, yn dilyn pryderon a godwyd gan MRT Llanberis, fod yr ardal hon yn dod yn leoliad drwg am ddamweiniau. Credwyd bod pobl yn dal i gael mynediad at Crib Coch trwy gamgymeriad yn hytrach nag o achos dyluniad hy gan feddwl eu bod yn anelu'n uniongyrchol am Yr Wyddfa. Roedd hwn yn fater a

---

¹ Caniateir beiciau ar lwybrau ceffylau yn dilyn Deddf Cefn Gwlad 1968 (Adran 30) a roddodd yr hawliau hynny. *Mae hyn hefyd yn nodi'n benodol bod yn rhaid i feicwyr ildio i gerddwyr a defnyddwyr ceffylau bob amser.*

nodwyd gan y Gwasanaeth Wardeiniaid a phersonél Mynediad fel problem sy'n digwydd flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Yn dilyn trafodaethau blaenorol, roedd y FfMLI wedi penderfynu ffurfio grŵp arbenigol bach i edrych ar y mater hwn ar y safle. Yn anffodus, cafodd hyn ei oedi'n ddifrifol oherwydd pandemig y C19. Fodd bynnag, trefnwyd ymweliad safle ar 15 Hydref gyda KW, DF, PR, Hywel Jones (Swyddog Prosiect PC) a dau Warden PC i drafod hyn.

Dangosodd luniau o'r ardal. Cynnig y PC oedd ymestyn a gorgyffwrdd y wal gyfredol (ac anghyflawn) tuag at y gamfa ddwbl gyda'r fynedfa wrth y lleoliad lle mae'n gorgyffwrdd. Byddai hyn yn galluogi cerddwyr i wneud penderfyniad mwy ymwybodol wrth gyrchu Crib Coch yn hytrach na chymryd bod hwn yn llwybr uniongyrchol at yr Wyddfa ac i atal y cerddwyr llai profiadol sy'n 'dilyn' eraill rhag gwneud y penderfyniad anghywir.

Gofynnodd am sylwadau aelodau ar y mater hwn.

Dywedodd EN fod hwn yn faes anhawster hysbys a byddai cwblhau'r wal yn ddatrysiad synhwyrol.

Ychwanegodd PR fod y wal bresennol wedi bod yn rhannol lwyddiannus wrth liniaru erydiad a'i bod yn ffactor cyfyngol ond yn amlwg nid oedd yn ateb cyflawn.

Dywedodd DG fod y wal bresennol yn ymdoddi'n dda ac ni welodd unrhyw broblemau gydag ymestyn hyn i helpu i leddfu neu leihau'r broblem hon o fynediad anfwriadol ar Grib Coch.

Dywedodd JP (Cyng.) Y byddai'n cefnogi'r hyn sy'n ddatrysiad synhwyrol i broblem anodd pe bai'n cyd-fynd â'r strwythur presennol.

Dywedodd PR fod argymhelliad y dylid symud y piler cerrig presennol yn ôl ychydig fetrau o'i lleoliad presennol oherwydd gallai hyn fod yn gwaethygu'r mater.

Awgrymodd MJ y dylid gosod piler arall ychydig yn uwch i fyny ar lwybr Crib Coch gan nodi pa lwybr oedd hwn.

Esboniodd PR fod yna biler pwrpasol llai 'Crib Coch' ychydig yn uwch i fyny a nad oedd yn y golwg yn syth bin.

Gofynnodd MJ a oedd gennym unrhyw ffigurau ar gyfer y bobl hynny a oedd wedi mynd y ffordd honno yn anfwriadol.

Dywedodd PR fod tystiolaeth yn anecdotaidd gan y staff yn y maes ac roeddem i gyd (gan gynnwys fo ei hun) wedi gweld hyn ein hunain ar sail reolaidd ond nid oedd unrhyw ystadegau wedi cael eu casglu. Roedd y ffigurau MRT yn seiliedig ar ddiwyddiadau go iawn yn unig ac ni wnaethant y gwahaniaeth hwn. Yn flynyddol mae'r monitro llwybr hwn yn cofnodi 25.000 yn rheolaidd gyda'r mwyafrif o gerddwyr yn cyrraedd o'r dwyrain i'r gorllewin².

---

² Dolen at ystadegau monitro Ymwelwyr y PC.

https://www.snowdonia.gov.wales/__data/assets/pdf_file/0034/259837/Visitor-Monitoring-Report-2018.pdf

Dyweddodd CM, er bod y cynnig ynghylch y wal yn rhesymol, gofynnodd a oeddem wedi ystyried dull mwy cost effeithiol fel gwella arwyddion y safle gan yr arferai fod arwyddion ar y gamfa uchaf.

Rhoddodd PR rywfaint o gefndir i'r agwedd hon. Mewn blynyddoedd blaenorol, roedd y PC wedi codi llawer o arwyddion a physt ar y llwybr hwn yn enwedig ar y gamfa uchaf neu'n agos ati. Yn anffodus roedd bron pob un wedi cael ei symud neu ei ddifrodi mewn cyfnod byr iawn o amser gan y rhai sy'n gwrthwynebu arwyddion o unrhyw fath ar y mynydd - a dyna'r anhawster. Roedd y wal bresennol yn ei farn ef wedi gwneud peth da ond nid oedd yn gyflawn ac roedd angen cywiro hyn.

Ychwanegodd CM ei fod yn credu bod hwn yn ddatrysiad rhesymol ac yn gwerthfawrogi'r mater a oedd yn codi mewn perthynas ag arwyddion.

Gofynnodd ML (trwy'r Cadeirydd) a oedd yn werth cael gwell dealltwriaeth o faint o bobl a oedd yn gwneud penderfyniad pendant / ymwybodol i fynd i fynyr'r Grib Coch yn hytrach na'r rhai sydd wedi gwneud hynny yn ddiodyn.

Atebodd PR nad oedd llawer o bobl a aeth yn sownd ar Crib Coch wedi gwneud y penderfyniad hwnnw yn ymwybodol a doeddynt heb wneud eu gwaith cartref ar y llwybr hwn ac roedd hyn yn broblem. Roedd ein staff maes ein hunain yn adrodd am hyn yn ddyddiol.

Gofynnodd ML a oeddem yn dal i ddefnyddio symbolau graddfa anhawster cerddwyr i ddynodi gradd / difrifoldeb / rhwyddineb llwybr.

Dyweddodd PR fod y rhain yn cael eu defnyddio'n helaeth ar ein disgrifiadau llwybr ar gyfer Yr Wyddfa gan fod yr holl lwybrau i'r copa yn cael eu dosbarthu fel teithiau cerdded mynydd caled. Nid yw Crib Coch yn cael ei hysbysebu'n bwrsol fel llwybr cerdded ac nid yw'n ymddangos mewn unrhyw wybodaeth na gwefan PC yn enwedig gan fod y llwybr yn cael ei ystyried yn sgrialu Gradd 1 ac na ellir ei ddisgrifio fel lle i 'gerdded' mynydd.

Gofynnodd MJ a oedd gennym un ychwanegol ar gyfer dringo y gellid ei ddefnyddio.

Dyweddodd CM ei fod yn credu bod hwn yn opsiwn arall petai cyfnod treial addas. Byddai hefyd yn ddefnyddiol cael ystadegau gan MRT i benderfynu faint o bobl a gyrhaeddodd Crib Coch yn fwiadol ai peidio.

Nododd PR y gallai symbol gradd uwch fod yn ddefnyddiol o bosibl. Byddai'n edrych ar hyn fel `offeryn` ychwanegol. Nid oedd yn siŵr a fyddai unrhyw stats gan yr MRT yn dangos unrhyw wahaniaeth rhwng y cerddwyr hynny a oedd mewn anhawster. Ond byddai'n gofyn iddyn nhw am eu sylwadau ar y cynnig parthed y wal.

iii) Hedfan Dronau

Soniodd PR fod aelod o'r FfMLI wedi codi mater hedfan drôn yng Nghwm Idwal.

Esboniodd fod yr ardal hon ym mherchnogaeth yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ac felly roedd angen caniatâd ar gyfer unrhyw drôn sy'n hedfan dros dir YG. Pan

dderbynnir ceisiadau perthnasol i Ogwen trwy'r PC (sy'n digwydd yn aml) yna mae'n trosglwyddo hwn i'w swyddog ffilmio priodol a'u Warden ardal.

Byddai angen caniatâd ychwanegol gan CNC ar unrhyw beth yn y Warchodfa Natur Naturiol (GNC).

Gofynnodd MJ a oedd angen caniatâd arnynt hefyd gan unrhyw gorff swyddogol fel yr Hofrennydd Achub o ystyried faint o hedfan isel sy'n digwydd.

Esboniodd PR fod yn ofynnol i bob gweithredwr drôn waeth beth fo'i faint gofrestru gyda'r Awdurdod Hedfan Sifil (CAA) a gwneud cais am drwydded gweithredwr a chael hyfforddiant ac ardystiad ffurfiol. Byddai angen caniatâd perchnogion tir hefyd ar ddefnyddwyr os nad mewn man cyhoeddus.

Roedd y mwyafrif o weithredwyr masnachol fel cwmnïau ffilmio yn ofalus iawn i gael eu cydsyniadau a'r trefniadau yn eu lle. Y mater mwy problematig yw unigolion preifat â dronau llai a allai ddod yn niwsans mewn lleoedd fel copa'r Wyddfa neu ardaloedd arfordirol. Mae gan y PC dudalen cyngor drôn bwrpasol ar ein gwefan gyda dolenni perthnasol sy'n cael eu diweddarau'n gyson.

Mae'r wefan hefyd yn sôn bod awyrennau hedfan isel eraill yn yr ardal (Y Weinyddiaeth Amddiffyn, Hofrenyddion Achub ac awyrennau preifat) ac y dylent fod yn ymwybodol iawn o hyn bob amser.

Ychwanegodd CM ei fod wedi gweithio gyda gweithredwyr drôn ei hun ac mae gweithredwyr masnachol fel arfer wedi'u trefnu'n dda. Argymhellodd efallai y byddwn am ystyried gosod hysbysiadau yng Nghwm Idwal wedi'u targedu at unigolion preifat i'r perwyl hwn.

Roedd PR o'r farn bod hwn yn syniad da a byddai'n trafod hyn gyda'r YG.

5. Gohebiaeth

i) Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) - Diweddariad Codau Cefn Gwlad

Soniodd PR fod CNC bellach wedi rhoi eu casgliad o weithgaredd / codau mewn un lle ar eu gwefan. Mae'r rhestr yn cynnwys:

Y Cod Cefn Gwlad, y Cod Cerdded Cŵn, Cod Defnyddwyr Llwybrau, y Cod Glannau, y Cod Canŵio, y Cod Pysgota, a'r Cod Nofio Gwylt.

Byddai'n trefnu newid y dolenni gwefan PC presennol ar gyfer hyn gan fod hwn yn gasgliad defnyddiol iawn o'r codau i gyd mewn un lle.

ii) Hysbysiad CNC o'r Gweithdai Datganiad Ardal

Hysbysodd PR yr aelodau bod rownd arall o weithdai a bod rhai aelodau o'r FfMLI wedi mynychu'r rhain yn rhinwedd swyddogaeth arall.

Dyma restr o'r rhai oedd ar ddod a oedd hefyd ar gael ar wefan CNC. Dylai mynychwyr gofrestru eu presenoldeb trwy wefan CNC *ond nid fel mynychwyr FfMLI.*

Er bod y gweithdai yn ymdrin â llawer iawn o bynciau, nid oedd unrhyw rai i ymdrin yn benodol ag lechyd a Lles a oedd yn siom.

Dywedodd ML (trwy'r Cadeirydd) fod cryn dipyn o wybodaeth ar eu gwefan gan gyfeirio at lechyd a Lles.

Gofynnodd JG i ML sut roedd y Datganiadau ardal hyn yn cyd-fynd â'r Byrddau Gwasanaeth Lechyd Cyhoeddus a'r amcanion Llesiant a sut fydd y pandemig C19 yn effeithio ar y broses hon.

Atebodd ML fod Datganiadau Ardal wedi'u datblygu gan y rhanddeiliaid ac y bydd 'bwydo i mewn' yn pennu sut y bydd y themâu sy'n dod i'r amlwg yn cael eu llunio. Ychwanegodd, o ran C19, bod strategaeth adferiad gwyrdd a fydd yn dylanwadu ar y broses hon. Anogodd JG i fynychu er mwyn rhoi ei farn.

6. Cynllun Rheoli Eryri 2020 - Diweddariad

Cyflwynodd PR Angela Jones ein Rheolwr Partneriaethau a fyddai'n cyflwyno Cynllun Rheoli newydd y Parc Cenedlaethol.

Diolchodd AJ i'r FfMLI am y cyfle i gyflwyno'r ddogfen hon.

Esboniodd fod y fersiwn derfynol o Gynllun Eryri wedi cael ei fabwysiadu'n ffurfiol gan yr Awdurdod yn eu cyfarfod ym mis Medi diwethaf fel Cynllun Rheoli ffurfiol a statudol y PC.

Mae hyn wedi bod yn ganlyniad llawer iawn o waith ac ystod eang o ymgysylltu â rhanddeiliaid yn ystod y blynyddoedd diwethaf i gyrraedd y pwynt terfynol. Roedd hi wedi bod yn chwarae rhan dros y flwyddyn ddiwethaf i ddod â hyn i gyd at ei gilydd. Mae'r broses a'r ddogfen hon yn newid sylweddol i'r PC a sut mae'r PC yn gweithio mewn partneriaeth ag eraill ac roedd yn seiliedig ar broses Partneriaeth yr Wyddfa a Fforwm Eryri. *Nododd fod rhai aelodau o'r FfMLI yn rhan o'r grŵp hwnnw.* Yn ffodus, cwblhawyd y cyfnod ymgynghori cyhoeddus olaf ar gyfer y CRh drafft cyn y broses o gloi ym mis Mawrth ac arweiniodd at lawer o bethau cadarnhaol a bod y PC wedi ystyried safbwyntiau a syniadau rhanddeiliaid.

*Profwyd y Cynllun ar sail digwyddiadau dilynol ac fe'i hystyriwyd yn addas at y diben, yn fwyaf tebygol oherwydd dull cadarn a chynaliadwy ei gyd-gynhyrchu.

Esboniodd fod y ddogfen am y tro cyntaf yn amlinellu'n fanwl 9 Rhinwedd Arbennig y PC megis:

Tirweddau Amrywiol
Cydlyniant Cymunedol
Bywiogrwydd yr Iaith Gymraeg
Ysbrydoliaeth y Celfyddydau
Tawelwch ac unigedd
Cyfleoedd Hamdden helaeth
Tirweddau hanesyddol
Daeareg Enwog
Rhywogaethau a chynefinoedd o bwysigrwydd rhyngwladol

Ychwanegodd fod menter newydd hefyd o'r enw'r Rhaglen Llysgenhadon newydd a'i nod oedd cyfleu a gwella profiad dysgu Rhinweddau Arbennig Eryri. Os hoffai unrhyw un gael rhagor o wybodaeth yna bydd hi'n hapus i'w ddarparu.

Mae gan Gynllun Eryri gynllun gweithredu uchelgeisiol sy'n gysylltiedig â dyletswyddau a phwrpas statudol y PC hy Adran A - Amgylchedd Eryri, B - ei lechyd a'i Lles ac C - ei Gymunedau a'r Economi Leol. Mae gan Adran B lawer o agweddau sy'n ymwneud â buddiannau'r FfMLI a mynediad.

Dros y 5 mlynedd nesaf a chan weithio gyda phartneriaid, cyflawnir y canlyniadau a'r camau gweithredu at ddibenion craidd a Rhinweddau Arbennig y PC yn ei ganol. Bydd adroddiadau blynyddol ar gynnydd y CRh hefyd yn cael eu cyflwyno i'r Awdurdod. Roedd hi'n hapus i adrodd yn ôl i'r FfMLI ar unrhyw adeg i'w diweddarau ar y cynnydd.

Diolchodd i'r aelodau a oedd wedi cyfrannu at y broses hon mewn rhinweddau eraill.

Ar ran aelodau'r FfMLI diolchodd PR i AJ am ei hamser.

7. Adolygiad a Gwerthusiad o Opsiynau Parcio a Thrafnidiaeth Yr Wyddfa ac Ogwen

Esboniodd CG mai hi oedd Swyddog Partneriaeth yr Wyddfa yn y PC a diolchodd i aelodau'r FfMLI am y cyfle i' roi diweddariad iddynt o'r prosiect pwysig a chyffrous hwn.

Byddai'r cyflwyniad hwn yn drosolwg o waith a chynnydd y prosiect hwn hyd yn hyn ac na fyddai'r adroddiad llawn yn cael ei rannu ond nododd fod crynodeb o'r adroddiad (Pdf) ar gael ar wefan y Bartneriaeth neu y gallai ddarparu copi pe bai angen ar gais.

Dyweddodd, er ein bod wedi arfer â lefelau sylweddol ond cynyddol o ymwelwyr a phroblemau traffig a pharcio cysylltiedig yn yr ardal - a waethygyd yn ddiweddar gan godi cyfyngiadau Covid, roedd y prosiect hwn wedi bod ar agenda'r Bartneriaeth ers ei lansio yn 2018 ac erbyn heddiw roedd wedi enillodd arwyddocâd hyd yn oed yn fwy.

Yn dilyn ymgysylltiad rhanddeiliaid ar gyfer Cynllun yr Wyddfa roedd hwn yn un o'r materion blaenoriaethau a nodwyd yn ystod y broses honno. Roedd yr ymgysylltiad hwn yn eang (ac yn cael cefnogaeth eang) ac roedd yn cynnwys sefydliadau eraill fel CNC, yr undebau ffermio, Cynghorau Cymunedol lleol, yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol a'r cynrychiolwyr o'r sector twristiaeth.

Yn dilyn y broses hon ysgrifennodd y Bartneriaeth (gan gynnwys mewnbwn gan Gynghorau Conwy a Gwynedd) friff comisiynu gydag arian gan grant LIC, cronfa Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a rhywfaint o arian ychwanegol gan Awdurdod y PC gyda'r bwriad o benodi ymgynghorwyr i gynhyrchu mae hyn i gyd yn cwmpasu'r Adolygiad Trafnidiaeth a Pharcio.

Mae'r briff yn canolbwyntio ar Yr Wyddfa ac Ogwen, ond mae'n anochel y bydd yn cael effaith ehangach ac roedd yn bwysig ystyried sut y gellir mynd i'r afael â'r materion hyn ar draws y PC cyfan yn y blynyddoedd i ddod.

Roedd hwn wedi'i roi allan i dendr a dyfarnwyd y contract i Martin Higgitt Associates sydd bellach wedi ysgrifennu'r adroddiad hwn sydd wedi'i dderbyn gan Awdurdod y PC a'r Bartneriaeth.

Pwysleisiodd fod cryn dipyn o waith cefndir ac ymchwil wedi'i wneud i alluogi cwblhau'r adroddiad hwn o ran ymgysylltu â rhanddeiliaid a grwpiau sector gan gynnwys gweithdai sy'n cynnwys ystod eang o ddiddordebau gan gynnwys twristiaeth a busnes, awdurdodau lleol a chymunedau lleol, y sector hamdden. a chyfweliadau un i un hefyd.

Roedd yr adroddiad hwn yn uchelgeisiol ac yn amserol ac mae o bwysigrwydd sylweddol gan ei fod yn gyfleus yn cwmpo ar adeg pan mae LIC yn rhoi mwy o sylw i bolisiau cenedlaethol o ran trafndiaeth gynaliadwy a thwristiaeth. Felly mae cyfle i wneud newidiadau mawr yn y ffordd y mae trafndiaeth yn cael ei rheoli. *Mae'r `effaith' cloi ar ôl-Covid a'r nifer uchel o ymwelwyr a brofwyd gennym dros y cyfnod hwnnw wedi rhoi hwb ychwanegol i'r angen i ni wneud y newidiadau hynny ar gyfer y dyfodol.*

Mae rhai o'r materion a godwyd yn yr adroddiad yn amlwg iawn fel y galw am fynediad mewn car i'r ardaloedd craidd yn ystod yr oriau brig. Mae'r rhain i gyd yn arwain at brofiadau negyddol i ymwelwyr a chymunedau lleol fel ei gilydd ac mae wedi arwain at lawer o barcio ad hoc ar ochr y ffordd gan arwain at weithgareddau amhriodol eraill fel gwerysilla plu a thafllu sbwriel. Gwaethygir hyn gan system drafndiaeth gyhoeddus ddigyswllt sydd ag opsiynau cyfyngedig.

Bydd yr adroddiad hefyd yn canolbwyntio ar sut y gallwn newid meddyliau ymwelwyr yn enwedig eu disgwyliadau ar gyfer parcio a thrafndiaeth a sut, rhwng y rhanddeiliaid, y gallwn ddylanwadu ac annog modelau trafndiaeth mwy cynaliadwy yn y PC.

Ychwanegodd AJ mai prif ffocws yr adroddiad hwn oedd tynnu sylw at y materion trafndiaeth a pharcio a gydnabyddir yn eang yr oedd y PC wedi eu dioddef dros nifer o flynyddoedd a gwneud argymhellion ar sut y gellid mynd i'r afael â'r rhain yn seiliedig ar fodel twristiaeth gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma oedd y dechrau ar y daith prosiect hon.

Disgwylid y byddai nifer y lleoedd parcio sydd ar gael yn yr ardal gyfagos yn gostwng a byddai disgwyl i ymwelwyr ddefnyddio gwell trafndiaeth gyhoeddus mewn amryw hybiau strategol lle mae'r ardaloedd parcio hynny wedi'u lleoli. Roedd archebu ymlaen llaw yn opsiwn arall dan ystyriaeth.

Mae rhai o'r syniadau hyn yn seiliedig ar gynllun gwreiddiol yn Awstria a wynebodd broblemau tebyg a lle cytunwyd a chyflwynwyd model trafndiaeth gynaliadwy a oedd yn fanteisiol i ymwelwyr a chymunedau lleol fel ei gilydd.

Bydd hyn yn gofyn am system ariannu newydd lle gellid defnyddio refeniw parcio i wella'r gwasanaethau hynny.

Bydd y ddogfen gryno ar gael ar wefan y PC.

Dyma rai o fanteision amgylcheddol y cynigion:

- Lleihau effaith parcio amhriodol ar y dirwedd
- Datblygu normau newydd o gael mynediad i'r dirwedd warchoddedig hon

- Gall pentrefi resymoli a rheoli cyfleusterau parcio yn well ac adfer manau cyhoeddus
- Fflyd bysiau gwennol allyriadau sero
- Rhwydweithiau beicio a cherdded wedi gwella
- Cysylltiadau â Thrafnidiaeth Ymatebol i'r Galw yn ehangach ac alinio'n agos â pholisïau lleol a chenedlaethol ar gyfer economi gynaliadwy
- Mae'n gyfle i frandio'r ardal a sut mae eraill yn ein gweld ni ac i sicrhau rhinweddau arbennig y PC ar gyfer y dyfodol.
- Byddai'r cynllun hwn yn arloesol gydag ymrwymiad llawn gan yr holl rhanddeiliaid i sicrhau ei lwyddiant. *Mae pandemig C19 wedi dangos sut y gall gweithio ar y cyd fod yn fanteisiol iawn.*

Mae buddion eraill yn cynnwys:

- Mae'n hanfodol bod cymunedau lleol yn siapio swyddogaeth eu hardaloedd yn y dyfodol
- Rhwydwaith trafndiaeth gwell i breswylwyr
- Cyfle i reoli mwy o briffyrdd a thraffig
- Gellir darparu ar gyfer cynulleidfaedd arbenigol
- Mae archebu ymlaen llaw yn creu profiad gwell i ymwelwyr

Esboniodd CG y camau nesaf. Sef:

Cyflwyno adolygiad i Bartneriaeth Yr Wyddfa
 Cyflwyno adolygiad i'r Grŵp Swyddogion Gweithredol (Busnes) - Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ac eraill
 Sicrhau cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru a Thrafnidiaeth Cymru
 Ymgysylltu â phartneriaid a rhanddeiliaid
 Buddsoddiad diogel e.e. cais ar y cyd â M-Sparc
 Prif gynllunio cymunedol

Pwysleisiodd fod hwn yn ddull o'r gwaelod i fyny ac roedd cefnogaeth gan y cymunedau lleol yn hanfodol i lwyddiant y prosiect hwn ond y fe fydd angen buddsoddiad sylweddol hefyd.

Diolchodd i'r aelodau am gymryd diddordeb yn y prosiect cyffrous hwn ac os oedd angen unrhyw wybodaeth bellach arnynt, byddai'n cyflenwi hyn. Byddai'n diweddarau'r FfMLI yn rheolaidd ar ddatblygiadau ac yn gwahodd sylwadau neu gwestiynau gan yr aelodau.

Gofynnodd PR am unrhyw newidiadau cyfreithiol a allai fod yn ofynnol ar gyfer manau parcio neu reoli cilfannau.

Nododd AJ y gallai fod angen rhai newidiadau cyfreithiol yn y tymor hir i alluogi rhai camau gweithredu ac y byddai angen iddynt weithio gydag adrannau cynllunio a phriffyrdd awdurdodau lleol. Y gobaith oedd bod y prosiect yn bellgyrhaeddol o ran cynaliadwyedd.

Gofynnodd PR a yw'r ffiniau a ddangosir yng nghrynodeb yr adroddiad yn sefydledig neu a fyddent yn hyblyg i gwmpasu maes cyfranogiad ehangach.

Dywedodd CG fod yr adroddiad wedi diffinio craidd yr ardaloedd fel - Bethesda, Betws Y Coed, Llanberis a Beddgelert. Fodd bynnag, y gobaith oedd y byddai

darparu opsiynau eraill i bobl o ran cludiant ar draws yr ardal yn fwy cynaliadwy ac yn dod yn opsiwn gorau wrth ddiwallu anghenion y cymunedau lleol yn y dyfodol. Fodd bynnag, ymgynghorir â'r cymunedau hynny ynghylch sut yr oeddent yn dymuno gweld hyn yn datblygu yn y dyfodol.

Ychwanegodd AJ y gallai'r hyn a ddysgwyd o'r prosiect hwn gael ei gyflwyno ar draws rhannau eraill o'r PC yn y dyfodol.

Gofynnodd DG faint oedd cost yr adroddiad penodol hwn.

Dywedodd CG fod hyn wedi costio cyfanswm o £60k

Dywedodd GJ fod hon yn ddogfen dda a gofynnodd a oedd hon hefyd yn seiliedig ar ddiffiniad Ffederasiwn Euro Parcs ar gyfer cyrchfannau twristiaeth gynaliadwy.

Dywedodd AJ eu bod yn gyffredinol yn defnyddio diffiniad Cyrchfan Sefydliad Twristiaeth y Byd y Cenhedloedd Unedig ar gyfer twristiaeth. Fodd bynnag, nid oedd yr adroddiad hwn yn seiliedig ar unrhyw ddiffiniad penodol ond fe'i cyflwynwyd i randdeiliaid â thri opsiwn gwahanol ar y pryd. Roedd y mwyafrif llethol wedi dewis yr opsiwn twristiaeth gynaliadwy o bell ffordd - a oedd hefyd y mwyaf radical.

Pwysleisiodd y sylweddolir bod angen newidiadau sylweddol i'r ffordd y mae twristiaeth yn cael ei reoli, yn enwedig y rhwydweithiau parcio a thrafnidiaeth. Er bod angen iddynt fod yn uchelgeisiol mae angen iddynt hefyd fod yn realistig ac o fudd i gymunedau lleol yn y tymor hwy.

Ychwanegodd GJ y gallai fod yna gymunedau anghysbell eraill - y tu hwnt i'r ffin honno a allai fod yn dymuno bod yn rhan o'r prosiect hwn.

Dywedodd AJ fod byrdwn (a briff) yr adroddiad yn mynd i'r afael â sut roedd ymwelwyr yn cyrchu'r ardal graidd hon o'r PC ac nad oedd wedi'i bwriadu i fod o fudd i dwristiaeth fel y cyfryw ac roedd hwn yn fodel sydd o fudd i gymunedau lleol hefyd. Roedd cryn le i wthio'r syniadau hyn ac annog pobl i fwsio i'r ardaloedd mwy poblogaidd ar yr adegau prysuraf a hefyd i annog pobl i archwilio ardaloedd llai mynych yn y PC.

Gofynnodd RW a fyddai'r prosiect hwn yn helpu i leihau nifer y bobl sy'n cyrchu'r Wyddfa yn gyffredinol.

Dywedodd CG fod y cynllun yn ymwneud â rheoli twristiaeth mewn ffordd fwy cynaliadwy ac ar hyn o bryd nid yw ein seilwaith, er ei fod yn ddigonol hyd yn oed 10 mlynedd yn ôl, yn addas at y diben o ystyried y cynnydd hwnnw mewn niferoedd. Roedd yn gwestiwn ar sut y gellid ei reoli mewn ffordd fwy cynaliadwy.

Gofynnodd AD a oeddent wedi meddwl o ddifrif ble yn union y gellid gosod yr ardaloedd parcio hyn yn y cymunedau hynny. Yn enwedig gan fod y darpariaethau parcio presennol hynny fel Betws y Coed eisoes ar gapastiti uchaf yn ystod yr oriau brig.

Soniodd CG ei bod yn amlwg bod methu â chydabod y ffactor hwn yn fethiant mawr yng nghynlluniau a phrosiectau'r gorffennol, a'r gobaith oedd y byddai'r materion hyn yn cael sylw y tro hwn. Felly ceisir atebion newydd.

Ychwanegodd AD fod risg o ddisodli problemau parcio o un lle i'r llall a gofynnodd sut y gellid darparu hyn pe bai rhai cymunedau'n dewis peidio â chymryd rhan.

Dywedodd CG eu bod yn ymwybodol iawn o beryglon dadleoli a chydabuwyd y byddai angen darpariaeth ychwanegol. Byddai'r potensial ar gyfer safleoedd ychwanegol a argymhellir yn rhan o'r trafodaethau hynny â chymunedau.

Nododd AD fod y gwasanaeth bws yn dal i redeg yn wag yn bennaf tra yn yr haf roeddent yn aml yn cael eu gordanysgrifio.

Holodd CM faint o fynediad y tu allan i'r tymor y gellid ei ddarparu i bobl leol sydd o fewn cwmpas y cynllun hwn. H.y. a fyddai angen tocyn arnynt i ddefnyddio meysydd parcio'r PC neu fel arall yn enwedig os yw gwasanaethau bysiau yn llawer is yn ystod yr amseroedd hynny. Pwysleisiodd fod cyfranogiad pobl leol yn yr awyr agored yr un mor bwysig ar yr adegau hynny.

Dywedodd CG fod hwn yn fater nodweddiadol a fyddai'n rhan o'u prif drafodaethau cynllunio ac yn seiliedig ar ba bynnag ddata neu wybodaeth y gallant ei chasglu i'w galluogi i ddatblygu'r strategaeth hon ar gyfer y tymor hir gan gynnwys darpariaethau ar gyfer cymunedau lleol.

Diolchodd PR i CG ac AJ am y diweddariad pwysig hwn ar yr hyn a fydd yn brosiect cyffrous.

8. Llinell Amser Mynediad APCE

Esboniodd PR i'r aelodau nad oedd y corff hwn o waith wedi'i gynllunio ymlaen llaw ond ei fod yn ganlyniad o sgwrs achlysurol gyda'i rif cyferbyniol yn y Peak District.

Roedd un aelod o staff wedi hel eu 'hanes mynediad' a oedd yn syml yn rhestr o ddigwyddiadau hanesyddol a ffeithiau a ddigwyddodd ymhell yn ôl (gan fynd yn ôl cyn belled â'r 1600au) ac ar ôl sefydlu'r PC hyd heddiw. Roedd yn credu bod hwn yn ymarfer diddorol a allai fod yn fuddiol i'r cyhoedd a staff fel ei gilydd oherwydd yn gyffredinol nid oedd y rhan fwyaf o'r wybodaeth hon ar gael yn rhwydd mewn un lle.

Roedd hwn yn gorff mwy o ymchwil a gwaith nag a ragwelwyd ar y dechrau ac yn dilyn hyn roeddent wedi ychwanegu ffotograffau amrywiol a rhai diddorol eraill gwybodaeth a ffeithiau sy'n berthnasol i Barc Cenedlaethol Eryri.

Roedd hwn bellach ar gael i'r cyhoedd trwy eu gwefan a oedd yn boblogaidd.

Anogodd yr aelodau i adolygu hyn ac os oedd ganddynt unrhyw sylwadau neu feddwl yno a oedd unrhyw beth ar goll yna byddai'n falch o'u derbyn

Soniodd EN fod y llinell amser yn sôn bod gwasanaeth bws Sherpa'r Wyddfa wedi dechrau fferi ymwelwyr o amgylch yr Wyddfa ym 1976 ac ers hynny nid oedd llawer iawn wedi newid.

Grŵp yn chwerthin!

Ychwanegodd PR y gobeithio y byddai'r fenter newydd nawr yn symud pethau ymlaen ar gyfer y dyfodol mewn ffordd fwy cynaliadwy.

9. Rhaglen Diwygio Mynediad Llywodraeth Cymru

Esboniodd PR er budd yr aelodau newydd y broses lle mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Grŵp Cynghori ar Ddiwygio Mynediad (ARAG) yn datblygu cyngor ar gyfer opsiynau deddfwriaethol i ddarparu ar gyfer mynediad hamdden ehangach i gefn gwlad.

Mae LIC wedi comisiynu Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) i gydlynu'r Grwpiau Diwygio Mynediad ac mae yna dri grŵp arbenigol o'r rhain.

Roedd gan y Parciau Cenedlaethol (Cymru) gynrychiolaeth ar bob grŵp. Roedd o ei hun yn aelod o Grŵp 1 a 3. Ni fu hon yn broses hawdd i unrhyw un o'r cyfranwyr gan gynnwys swyddogion proffesiynol fel ef ei hun ac roeddent wedi bod yn gyfres heriol o drafodaethau a dadleuon.

Grŵp 1A (gyda ffrydiau gwaith rhanedig) i ystyried yn fanwl ddulliau posibl: *cynyddu'r ystod o weithgareddau a ganiateir ar dir mynediad HTCG (gan gynnwys cyrff dŵr wedi'u mapio o dan HTCG) a chreu tir mynediad newydd mewn ardaloedd arfordirol fel beicio, marchogaeth, gleidio hongian a pharagleidio, cychod nad ydynt yn cael eu gyrru'n fecanyddol ar, neu mewn, cyrff dŵr mewndirol (ac eithrio cronfeydd dŵr) sydd wedi'u mapio ar hyn o bryd fel tir mynediad agored, drochi / nofio ar, neu mewn, cyrff dŵr mewndirol (ac eithrio cronfeydd dŵr) wedi'u mapio ar hyn o bryd fel tir mynediad agored.*

Er budd aelodau newydd atgoffodd hwy fod y FfMLI, o ran mynediad at ddŵr, wedi cefnogi mynediad at ddŵr yn gyffredinol (o ganlyniad i'r cwestiwn a ofynnwyd yn benodol yn y Papur Gwyrdd gwreiddiol yn 2017) ond y byddai angen rheolaeth ffurfiol ar hyn a hynny nid oedd mynediad dilyffethair i gyrff dŵr yn opsiwn ac y gellid ffurfioli pwyntiau mynediad ac allanfa hysbys ynghyd â llai o atebolrwydd i dirfeddianwyr - gan gynnwys ar gyfer nodweddion a wnaed gan ddyn. Mae'r ymatebion blaenorol hynny gan y FfMLI ar gael pe bai'r aelodau'n dymuno eu gweld.

Grŵp 1B – Mynediad Arfordirol

Ymestyn tir mynediad HTCG i'r arfordir, clogwyni arfordirol a blaendraethau. Mae ystyriaeth i'w roi i rinweddau cynnwys Llwybr Arfordir Cymru fel rhan o'r diffiniad o dir mynediad arfordirol HTCG newydd. Roedd hyn yn dal i gael ei drafod ac nid oedd rhai'n ffafrio'r dull gweithredu hwn. Y dewis arall arall oedd Tir Mynediad Morol ac Arfordirol Dull model (MACA) - yn debyg i'r un sydd ar y gweill yn Lloegr.

Grŵp 2 - grŵp arbenigwyr technegol a gymerwyd i raddau helaeth o'r Grŵp Swyddogion Hawliau Tramwy (Cymru) a rhanddeiliaid eraill sy'n ymwneud â mynediad.

Cylch gwaith Grŵp Arbenigol 2 yw ystyried yn fanwl dulliau gweithredu posibl at: "Gynyddu ystod y gweithgareddau y gall y cyhoedd eu cyflawni trwy hawl ar lwybrau cyhoeddus; a gwella prosesau a lleihau beichiau gweithdrefnol wrth reoli dargyfeiriadau dros dro, cau dros dro a rheoli stoc sy'n gysylltiedig â hawliau tramwy cyhoeddus."

Roedd y Grŵp Swyddogion Hawliau Tramwy wedi cyflwyno rhestr sylweddol o argymhellion yn ystod y broses hon.

Grŵp 3

Cylch gwaith Grŵp Arbenigol 3 yw ystyried yn fanwl ymagweddau / dulliau gweithredu posibl at: “wella'r broses o greu, storio a chyfathrebu statudol cyrchu mapiau a datblygu dull mwy integredig o gynllunio gwelliannau i ddarpariaeth mynediad”.

Themâu Trawsbynciol

Mae'r Grwpiau Arbenigol hefyd yn ystyried y goblygiadau posibl ar gyfer materion allweddol eraill gan gynnwys; cydraddoldeb mynediad cyhoeddus, sicrhau hamdden cyfrifol, statws gweithgareddau hamdden masnachol a rôl Fforymau Mynediad Lleol yng nghyd-destun y diwygiadau hyn. Hefyd, ystyried y cysylltiadau â'r diwygiadau eraill sy'n cael eu hystyried yn y Rhaglen Diwygio Mynediad ehangach a ffrydiau gwaith eraill Llywodraeth Cymru fel Diwygio Rheoli Tir.

Nod y Grŵp Cynghori ar Ddiwygio Mynediad, yn seiliedig ar y trafodaethau hyn a gweithdai, yw cyflwyno Adroddiad Diwygio Mynediad drafft i Lywodraeth Cymru erbyn mis Ebrill 2021 i'w hystyried.

Byddai'n adrodd ymhellach pan fyddai mwy o wybodaeth wrth law a bod adroddiadau ar gael.

Gofynnodd CM i PR beth oedd meddyliau 'Grŵp 1' o ran agor holl dir HTCG i aml ddefnyddwyr. A welsant newidiadau mawr i ddefnydd tir neu ai mater o gyfreithloni yn unig ydyw o ran gweithgareddau sydd eisoes yn digwydd.

Atebodd PR fod hwn yn gwestiwn diddorol ond meddyliau'r grŵp oedd, os cymhwyswyd hawliau uwch yn gyffredinol, yna yn gyntaf ac yn ddealladwy y byddai gan dirfeddianwyr amheuan o ran atebolrwydd ac ar gyfer rheoli tir (stoc ac ati)

Yn ail, o safbwynt y PC (ac awdurdodau lleol) byddai disgwyliadau defnyddwyr yn llawer mwy a gallai gofynion y rhwydwaith a'r seilwaith presennol fod yn faich difrifol a dod ar gost fawr o ran yr adnoddau sydd eu hangen i fodloni hyn.

Gofynnodd CM a oedd unrhyw wersi wedi'u dysgu o fodel mynediad yr Alban.

Ychwanegodd PR ei fod yn deall pam fod rhai pobl wedi dyfynnu model cod mynediad yr Alban. Fodd bynnag, mae gan yr Alban ddarnau mawr o dir a dŵr ac ar y cyfan nid oeddent wedi profi gwrthdaro yn y materion hyn - ac eithrio Loch Lomond lle mae gwerysyla ar hap wedi bod yn fater arwyddocaol. Ond yn amlwg nid oedd gan Gymru'r moethusrwydd hwnnw i alluogi hyn o ran màs tir ac arferion ffermio gwahanol.

Rhoddodd enghraifft: pe bai gwerysyla gwyllt yn weithgaredd a ganiateir o fewn tir mynediad HTCG yna byddai'r Wyddfa ac ardaloedd eraill o ddefnydd uchel yn cael eu cynnwys. Felly efallai y byddai'r senario yn cael ei llunio lle byddai 550,000 + o bobl yn cerdded i fyny'r Wyddfa bob blwyddyn a phe bai dim ond 1% yn penderfynu gwerysyla yna byddai hynny'n codi rhai materion rheoli difrifol fel eu hiechyd a'u diogelwch, toiled, sbwriel a'r potensial ar gyfer ymddygiad gwrthgymdeithasol arall. Byddai'n rhaid i ni geisio deddfau ychwanegol mewn meysydd o'r fath i eithrio'r gweithgareddau hyn a byddai plismona hyn yn anodd

gan y byddem yn cael ein hunain yn gyson yn groes i bobl sy'n ceisio arfer yr hawliau hynny. Felly nid yw'r mater penodol hwn mor syml ag y mae'n ymddangos yn y lle cyntaf.

Ychwanegodd nad oedd PCau yn diystyru'r syniad o hawliau uwch mewn rhai lleoedd - ac roeddent wedi cynnig creu coridorau llinellol HTCG â hawliau uwch lle gallai'r llwybrau hynny ffurfio cysylltiadau newydd yn enwedig mewn ardaloedd lle na chofnodwyd na hepgorwyd cysylltiadau rhwng llwybrau. Mater cyffredin ar ôl cofnodi'r llwybrau hynny yn y 1950au.

Holodd CM a ddylai fod yn gyfan gwbl ym maes tirlfeddianwyr i reoli'r rhai sy'n cymryd rhan mewn gweithgareddau o fewn tir mynediad HTCG. Roedd yn deall y materion posib hyn ond gyda chyllid digonol yna siawns nad oedd modd cyflawni rhai hawliau ychwanegol ar gyfer gweithgareddau.

Dywedodd PR fod y ddadl a chyfranogiad rhanddeiliaid yn y gweithdai hyn yn eang ond efallai y bydd ffyrdd eraill o wneud hyn trwy barthau neu goridau ond byddai'n cymryd llawer o waith a dealltwriaeth i gyflawni hyn.

Soniodd MJ ei fod, mewn swydd flaenorol, wedi ceisio sicrhau mynediad arian SPLASH i wella mynediad i ddŵr ar y Dwyrdd ger Plas Tan Y Bwlch ar gyfer pwynt mynediad / allanfa. Ar y pryd, bu'r tirlfeddiannwr yn trafod atebolrwydd a gwneud y darn bach hwnnw o dir fel ei fod yn cael ei hystyried o dan tir mynediad HTCG ond ni weithredwyd ar hynny.

Dywedodd PR fod mynediad at ddŵr yn gyffredinol ar sail ad hoc o fewn mynediad y PC a chanŵio (a nofwyr) ac allanfa afonydd mewn mannau hysbys. Ond os caiff ei ffurfioli, fel yr argymhellir i LIC, yna byddai angen i dirfeddianwyr gael rhywfaint o ddiogelwch a llai o atebolrwydd tebyg i'r rhai o dan ddarpariaethau HTCG ar gyfer tir - h.y. maent wedi lleihau atebolrwydd am nodweddion naturiol.

Mae tua 10 pwynt mor boblogaidd yn y PC ac o'u ffurfioli ar sail y rhwymedigaeth is, byddai'n gymharol hawdd helpu gyda seilwaith fel arwyddion, ffensio / gatio a grisiau.

Argymhellodd yn y gwanwyn (yn ddarostyngedig i reoliadau C19 ar y pryd) y gallent gynllunio ymweliad safle i weld y 'trefniadau' ar y Conwy uchaf.

Gofynnodd EN a all etholiad LIC ddal i fyny argymhellion a wnaed gan broses grwpiau ARAG.

Nododd PR, gobeithio na fyddai canlyniadau'r ymarfer hwn yn cael eu dal i fyny fel o'r blaen ond y bydd yn rhaid eu bolltio ar ryw ddarn o ddeddfwriaeth amgylcheddol. Byddai'n drueni dod i stop unwaith eto ar ôl cymaint o fewnbwn gan y FfMLI a rhanddeiliaid ers 2017.

Gofynnodd JG a oedd safon genedlaethol o ran mynediad at ddŵr neu fynediad yn gyffredinol. Neu a oedd hyn yn amrywio rhwng awdurdodau.

Ymatebodd ML fod hyn yn dibynnu ar statws unrhyw Hawl Tramwy Cyhoeddus penodol, er enghraifft llwybr ceffylau lle mae'n rhaid i feiciau a cheffylau rannu llwybrau. Mae'r safonau cyffredinol hynny yn hysbys ac yn cael eu defnyddio lle bynnag y bo modd ond o ystyried bod cymaint ohonynt ac mewn cymaint o wahanol leoliadau a thir byddai defnyddio'r un safonau ar draws y rhwydwaith yn anodd ac yn afrealistig. Ychwanegodd fod safonau penodol ar gyfer Llwybr

Arfordirol Cymru Gyfan a oedd yn cynnwys dodrefn ac arwyddion lle roedd hyn yn haws ei reoli.

Soniodd am gynllun peilot gyda Chyngor Gwynedd, lle maent yn cychwyn cynllun peilot i ganiatáu i ddefnyddwyr anabl benderfynu drostynt eu hunain a oedd llwybr yn addas ar eu cyfer ai peidio. Roedd hyn yn seiliedig ar ddull fideo o ymdrin â disgrifiadau llwybr gan berson anabl.

Ychwanegodd PR, o ran mynediad at ddŵr, nad oedd unrhyw safonau sefydlog a'u bod wedi dyfeisio eu set eu hunain ar gyfer seilwaith ac arwyddion ar beilot Conwy uchaf a oedd wedi bod yn llwyddiannus. Gobeithio y gellid cymhwyso'r rhain i unrhyw weithiau newydd yr ydym yn eu hystyried ond roedd JG wedi gwneud pwynt diddorol.

O ran hygyrchedd cyffredinol mae unrhyw lwybrau sy'n cael eu hystyried ar gyfer gwelliannau neu uwchraddio bob amser yn cael eu hasesu i alluogi cymaint o ddefnyddwyr â phosibl i gael mynediad i gefn gwlad ac mae hyn yn cynnwys mynediad anabledd os yw adnoddau (a thir) yn caniatáu. Yn nodweddiadol mae enghreifftiau ar y gweill ar hyn o bryd ar lwybrau ceffylau Maescwm a Llwybr Cwellyn a fydd yn galluogi cerbydau tebyg i 'Tramper' i'r llwybr ceffylau - gan gysylltu Llanberis â Rhyd Ddu.

Ychwanegodd MJ fod yna hefyd fenter Chwaraeon Cymru Anableddau Mewn Clwb Chwaraeon sy'n ymwneud â chynwysoldeb ac sy'n anelu at gefnogi'r sectorau gweithgaredd corfforol, chwaraeon a hamdden sy'n darparu pobl anabl yn gynhwysol. Felly mae yna lawer mwy o gymorth a hyrwyddo nag a fu yn y gorffennol.

10. Bwlch y Moch

Fel y trafodwyd yn flaenorol o dan eitem 4.2

11. Dyddiadau a argymhellir ar gyfer cyfarfodydd y flwyddyn nesaf

Cymeradwywyd fel 1 Mawrth, 7 Mehefin, 6 Medi a 6 Rhagfyr.

12. Eitemau Agenda a Argymhellir ar gyfer y cyfarfod nesaf

- i) Ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd - CVs i'w dosbarthu ymlaen llaw**
- ii) Diweddariad Partneriaeth Tirwedd CTL y Carneddau**
- iii) Drafft amlinellol strategaeth hamdden APCE**

Gofynnodd a allai aelodau roi gwybod i ni am eu dewisiadau o ran derbyn cofnodion naill ai trwy'r post neu drwy e-bost.

Cytunwyd bod y cyfarfod i fod ychydig yn hwyrach rhwng 6-8yh

Diolchodd PR i'r aelodau am eu goddefgarwch heno ac os oedd ganddyn nhw unrhyw gwestiynau rhwng nawr a'r cyfarfod nesaf y byddai'n hapus i'w hateb.

13. Unrhyw fusnes arall yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd

Dim

14. Dyddiad y cyfarfod nesaf - 1af Mawrth 2021